

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

N U T A R T I S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. spalio 26 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Ryčio Krasausko (pranešėjas), Beatos Martišienės ir Virginijos Volskienės (kolegijos pirmininkė), sekretoriaujant Gitanai Aleliūnaitei, dalyvaujant [...], jo atstovei advokatei Ritai Balsevičiui, Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos atstovui Laimonui Vainickui, vertėjui Aleksandrui Federui, viešame teismo posėdyje apeliacine žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal [...] apeliacinį skundą dėl Vilniaus regiono apylinkės teismo Ukmergės rūmų 2022 m. rugsėjo 19 d. sprendimo administracinėje byloje pagal Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Užsieniečių registracijos centro teikimą dėl alternatyvios sulaikymui priemonės taikymo [...].

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – ir VSAT) Užsieniečių registracijos centras (toliau – ir Centras) teikime prašė taikyti [...] (toliau – ir užsienietis) alternatyvią sulaikymui priemonę – apgyvendinimą VSAT nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje iki 2023 m. sausio 27 d., bet ne ilgiau nei iki bus įvykdytas užsieniečio išsiuntimas iš Lietuvos Respublikos.

2. Teikime nurodoma, kad VSAT Varėnos pasienio rinktinės pareigūnai 2021 m. liepos mėnesį sulaikė iš Baltarusijos Respublikos pėsčiomis Lietuvos Respublikos valstybės sieną neteisėtai kirtusį užsienietį.

3. Užsienietis neturėjo dokumentų, suteikiančių teisę atvykti ir būti Lietuvos Respublikoje, tačiau vėliau, būdamas sulaikytu, pateikė savo asmens tapatybės kortelės nuotrauką. VSAT paaiškino, kad, įsisteisėjęs Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – ir Migracijos departamentas) 2022 m. sausio 24 d. sprendimui Nr. 22S60453, užsienietis tapo nelegaliu migrantu, todėl turi būti pradėta išsiuntimo procedūra. Sprendžiant užsieniečio grąžinimo į užsienio valstybę klausimą, jis nebendradarbiauja su kompetentingų Lietuvos Respublikos institucijų valstybės tarnautojais.

4. Teikime taip pat paaiškinama, kad 2022 m. balandžio 22 d. [...] ambasada [...] išdavė užsieniečiui grąžinimo į kilmės šalį pažymėjimą, galiojantį iki 2022 m. liepos 31 d., tačiau, pasibaigus

dokumento galiojimui, Centras išsiuntė prašymą pratęsti dokumento galiojimo terminą trims mėnesiams.

5. Teismo posėdyje užsienietis su teikimu nesutiko.

II.

6. Vilniaus regiono apylinkės teismo Ukmergės rūmai 2022 m. rugsėjo 19 d. sprendimu VSAT teikimą tenkino, t. y. teismas taikė užsieniečiui alternatyvią sulaikymui priemonę – apgyvendinimą VSAT ar kitoje tam pritaikytoje vietoje nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje iki 2023 m. sausio 27 d., tačiau ne ilgiau nei bus įvykdytas sprendimas dėl jo išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos.

7. Teismas pažymėjo, kad užsienietis Lietuvos Respublikoje yra neteisėtai, procedūra dėl išsiuntimo yra vykdoma, tačiau nėra nustatyta konkreti išsiuntimo data, užsienietis neturi gyvenamosios vietos, lėšų pragyventi bei šeimyninių, socialinių ryšių Lietuvos Respublikoje, užsienietis nėra suinteresuotas ar motyvuotas savanoriškai grįžti į kilmės šalį, nebendradarbiauja su kompetentingų Lietuvos Respublikos institucijų valstybės tarnautojais. Atsižvelgiant į tai, teismas padarė išvadą, kad alternatyvios sulaikymui priemonės taikymas, nustatant judėjimo laisvės ribojimus, šiuo atveju yra proporcinga priemonė siekiamiems tikslams, apgyvendinant užsienietį VSAT, nustatant judėjimo teisę tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje, nes išlieka pakankamas pagrindas manyti, kad laisvai judėdamas užsienietis gali savavališkai išvykti iš Lietuvos Respublikos į kitas Europos Sąjungos valstybes ir pasislėpti, tuo sutrukdydamas įvykdyti galutinį sprendimą dėl jo išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos ir kartu sukeldamas nelegalios migracijos grėsmę Europos Sąjungos valstybėse.

III.

8. Užsienietis apeliaciniame skunde prašo pakeisti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir skirti alternatyvią sulaikymui priemonę – apgyvendinti Centre netaikant judėjimo laisvės apribojimų.

9. Užsieniečio skundas grindžiamas šiais argumentais:

9.1. Pirmosios instancijos teismo sprendimas prieštarauja Europos Sąjungos Teisingumo Teismo naujausiai praktikai (žr. 2022 m. birželio 30 d. sprendimą byloje Nr. C-12122PPU, 77 p.).

9.2. Teismo sprendime nurodyti argumentai nepateisina asmens laisvės ribojimo 18 mėnesių. Pagal Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – ir Įstatymas) 114 straipsnio 6 dalį užsieniečiui paskirto sulaikymo pagrindų buvimas nebuvo vertinamas kas tris mėnesius. Užsieniečiui skirto sulaikymo bendras terminas viršija 6 mėnesius, tačiau nenurodytos aplinkybės, suteikiančios teisę sulaikyti užsienietį ilgesniam nei 6 mėnesių terminui.

9.3. Užsienietis 2021 m. spalio 13 d. pateikė savo [...] asmens tapatybės kortelę, todėl pažymi, kad nėra pagrindo teigti, jog nebendradarbiavo nustatant pilietybę. Nurodomos aplinkybės – šeiminių, socialinių, ekonominių ryšių, lėšų pragyvenimo neturėjimas nesuponuoja užsieniečio ketinimo pabėgti. Vadovaujantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika (toliau – ir LVAT) (žr. 2022 m. rugsėjo 14 d. nutartis administracinėse bylose Nr. A-3804-822/2022 ir Nr. A-3807-502/2022), užsienietis daro išvadą, kad apgyvendinimas Centre, taikant judėjimo teisės apribojimą, yra neproporcinga priemonė.

9.4. Byloje nėra objektyvių duomenų apie užsieniečio ketinimą išvykti iš Lietuvos Respublikos, tačiau pažymi, kad, net ir išvykus iš apgyvendinimo vietos Lietuvos Respublikoje į kitą Europos Sąjungos šalį, užsienietis bus grąžintas atgal į apgyvendinimo vietą, nes jo identifikaciniai duomenys yra išsaugoti Europos Sąjungos duomenų bazėse.

9.5. Iki šiol nėra aiški užsieniečio išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos data.

10. VSAT atsiliepime į apeliacinį skundą prašo apeliacinio skundo netenkinti ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą. Atsiliepimas į apeliacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:

10.1. Užsieniečio prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo procedūra yra baigta, 2022 m. balandžio 22 d. [...] ambasada [...] pateikė užsieniečio grįžimo į kilmės šalį pažymėjimą, tačiau jo

galiojimas baigėsi 2022 m. liepos 31 d. Atsižvelgiant į tai, Centras kreipėsi į [...] ambasadą [...] dėl [...] piliečių grįžimo dokumentų pratęsimo.

10.2. Užsienietis į Lietuvos Respubliką pateko neteisėtai, su savimi neturėjo dokumentų, galinčių patvirtinti jo tapatybę, pilietybę ir teisėtą buvimą Lietuvos Respublikoje. Be to, jis neturi pastovios gyvenamosios vietos Lietuvos Respublikoje, neturi šeiminių ryšių su asmenimis, gyvenančiais Lietuvos Respublikoje, socialinių, ekonominių ar kitų ryšių su Lietuvos Respublika. Užsienietis neteko teisės likti Lietuvos Respublikoje, todėl sprendžiamas klausimas dėl jo išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos, išlieka reali grėsmė, kad užsienietis gali pasislėpti, siekdamas išvengti išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

11. Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl užsieniečio judėjimo laisvės ribojimo pagrįstumo.

12. Pirmosios instancijos teismas tenkino Centro teikimą, atsižvelgdamas į tai, kad išliko pakankamas pagrindas manyti, jog judėdamas laisvai užsienietis gali savavališkai išvykti iš Lietuvos Respublikos į kitas Europos Sąjungos valstybes nares ir pasislėpti, tuo sutrukdydamas įvykdyti galutinį sprendimą dėl jo išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos.

13. Užsienietis apeliaciniame skunde iš esmės nurodo, kad judėjimo laisvės ribojimai yra neproporcingi ir nepagrįsti.

14. Vertindama užsieniečio teisinį statusą Lietuvos Respublikoje, teisėjų kolegija nustatė, jog Migracijos departamentas 2022 m. sausio 24 d. sprendimui Nr. 22S60453 nesuteikė užsieniečiui prieglobsčio Lietuvos Respublikoje. Užsienietis minėtą sprendimą apskundė, Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmai 2022 m. balandžio 21 d. sprendimu skundo dalį dėl prieglobsčio atmetė. LVAT 2022 m. gegužės 25 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. eA-2579-567/2022 atmetus užsieniečio apeliacinį skundą, užsienietis nebėra prieglobsčio prašytojas (Įstatymo 2 str. 20 d.).

15. Alternatyvių sulaikymui priemonių taikymo pagrindus reglamentuoja Įstatymo 115 straipsnis, kurio 1 dalyje yra nurodyti kriterijai, kuriais remdamasis teismas sprendžia dėl šio straipsnio 2 dalyje numatytų alternatyvaus sulaikymui kriterijų taikymo, t. y. ar nustatyta užsieniečio tapatybė, ar jis nekelia grėsmės valstybės saugumui ir viešajai tvarkai, teikia pagalbą teismui, VSAT ir Migracijos departamentui nustatant jo teisinę padėtį Lietuvos Respublikoje ir kita. Aplinkybių sąrašas nėra baigtinis, todėl teismas gali vertinti ir kitas byloje nustatytas aplinkybes (žr., pvz., LVAT 2018 m. vasario 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-3707-575/2018; 2022 m. vasario 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1307-815/2022).

16. Įstatymo 140¹⁹ straipsnio 1 dalis įtvirtina alternatyvių sulaikymui priemonių, taikytinų įvedus Lietuvos Respublikoje ekstremaliąją situaciją, sąrašą: alternatyvios sulaikymui priemonės, nurodytos Įstatymo 115 straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 3 punktuose (1 p.), užsieniečio apgyvendinimas VSAT ar kitoje tam pritaikytoje vietoje netaikant judėjimo laisvės apribojimų (2 p.), užsieniečio apgyvendinimas VSAT ar kitoje tam pritaikytoje vietoje nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje (3 p.).

17. Pažymėtina, jog apeliaciniame skunde užsienietis neginčija alternatyvios sulaikymui priemonės taikymo, tačiau prašo skirti švelnesnę alternatyvią sulaikymui priemonę, netaikant jam judėjimo laisvės apribojimų (Įstatymo 140¹⁹ str. 1 d. 2 p.). Atsižvelgusi į tai, teisėjų kolegija nagrinėjamoje byloje vertins judėjimo laisvės ribojimų pagrįstumą.

18. Teisėjų kolegija visų pirma pažymi, jog siekiant konstatuoti užsieniečio nebendradarbiavimą nustatant asmens tapatybę, būtina konstatuoti kumuliatyvias sąlygas, pagal kurias vertinama, ar 1) užsienietis neturi asmens tapatybę patvirtinančio dokumento ir 2) nebendradarbiauja, siekiant nustatyti jo asmens tapatybę ir (ar) pilietybę. Dėl to būtina nustatyti abiejų sąlygų, suponuojančių normos taikymą, egzistavimą – asmens tapatybės dokumento

neturėjimą bei nebendradarbiavimą siekiant nustatyti asmens tapatybę (žr. LVAT 2022 m. birželio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2683-662/2022, 32 p.).

19. Taip pat primintina, jog pagal LVAT praktiką, „nebendradarbiavimas“ paprastai sietinas su piktaivališku, užsieniečio piktybiškumu valstybės institucijų atžvilgiu (žr., pvz., 2022 m. kovo 31 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-1886-629/2022; 2022 m. balandžio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2317-442/2022).

20. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, jog užsienietis 2021 m. liepos mėnesį neteisėtai atvyko į Lietuvos Respubliką ir nuo atvykimo momento, t. y. daugiau nei vienus metus jo judėjimo laisvė buvo ribojama. Byloje nesurinkta duomenų, jog per šį laikotarpį užsienietis būtų pažeidęs apgyvendinimo tvarką, nesilaikęs nustatytų taisyklių ar nebendradarbiavęs su kompetentingų institucijų pareigūnais, atsisakęs teikti informaciją ar klaidinę tarnybų pareigūnus. Aplinkybės, susijusios su užsieniečio asmens dokumento pateikimu ir tapatybės nustatymu, negali būti vertinamos kaip akivaizdus nebendradarbiavimas ar valstybės institucijų klaidinimas.

21. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, jog pagal Įstatymo 114 straipsnio 5 dalį, užsienietis negali būti sulaikomas ilgiau kaip 6 mėnesiams, išskyrus atvejus, kai jis nebendradarbiauja siekiant jį išsiųsti iš Lietuvos Respublikos (atsisako pateikti apie save duomenis, teikia klaidinančią informaciją ir pan.) arba negaunami reikiami dokumentai tokio užsieniečio išsiuntimui iš valstybės teritorijos įvykdyti. Šiais atvejais sulaikymo terminas gali būti pratęstas papildomam, ne ilgesniam kaip 12 mėnesių, laikotarpiui.

22. Įvertinusi nustatytas aplinkybes bei užsieniečio judėjimo laisvės ribojimo trukmę, teisėjų kolegija konstatuoja, jog nagrinėjamo atveju nenustatyta išskirtinių aplinkybių, dėl kurių užsieniečio judėjimo laisvės ribojimas būtų būtinas. Pirmosios instancijos teismo nurodyti duomenys, susiję su užsieniečio atvykimo į Lietuvos Respubliką bei kitomis aplinkybėmis, teisėjų kolegijos vertinimu, nesudaro pagrindo konstatuoti, jog šiuo atveju VSAT nurodomam tikslui – galutinio sprendimo prieglobsčio byloje įvykdymui ir užsieniečio išsiuntimui iš Lietuvos Respublikos – pasiekti būtina riboti vieną pagrindinių asmens teisių – judėjimo laisvę. Šiuo metu yra vykdoma užsieniečio išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos į kilmės valstybę procedūra, tačiau pasibaigus grįžimo į kilmės valstybę dokumento galiojimui, jis gali užsistėti.

23. Byloje nenustačius išskirtinių aplinkybių ir konstatavus, kad užsieniečio judėjimo laisvė yra ribojama daugiau nei vienus metus, manytina, jog nurodomas tikslas – galutinio sprendimo prieglobsčio byloje įvykdymas – gali būti pasiektas taikant ne griežčiausią ir labiausiai užsieniečio teises ribojančią priemonę. Taigi, pirmosios instancijos teismas nepagrįstai skyrė užsieniečiui alternatyvią sulaikymui priemonę nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje ir šiuo atveju proporcinga priemonė būtų užsieniečio apgyvendinimas netaikant judėjimo laisvės apribojimų (Įstatymo 115 str. 2 d. 4 p., 140¹⁹ str. 1 d. 2 d.).

24. Atsižvelgus į tai, apeliacinis skundas tenkintinas, o pirmosios instancijos teismo sprendimas keistinas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 144 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 140¹⁹ straipsnio 1 dalies 2 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a :

[...] apeliacinį skundą tenkinti.

Vilniaus regiono apylinkės teismo Ukmergės rūmų 2022 m. rugsėjo 19 d. sprendimą pakeisti.

Skirti [...] alternatyvią sulaikymui priemonę – apgyvendinimą Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ar kitoje tam pritaikytoje vietoje netaikant judėjimo laisvės apribojimų iki 2023 m. sausio 27 d., bet ne ilgiau nei bus įvykdytas sprendimas dėl užsieniečio išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Rytis Krasauskas

Beata Martišienė

Virginija Volskienė